

Историята на К. или за сложния път към "истинските" родители

„ - Знаеш ли, че утре е най-хубавият ден в живота ти?!

- Да, знам, затова заминавам....”

Толкова дълго и с такъв трепет всички от екипа отброявахме всеки изминал ден в очакване на този миг. Така естествено беше преди да съм казала „Добро утро” на моите деца, да съм провела поне два телефонни арбитража в поредните словесни битки между „Искам” и „Трябва” на К. и приемната „маминка”. ....

Че сега, вече десетина дни след неговото заминаване с „истинските мама и татко”, все още е трудно да осъзнаем случилото се, трудно е да консумираме щастието, колкото и очаквано и естествено да е било.

Защото К. не е просто поредното наше (трето в рамките на 1 месец) дете, напуснало страната, за да заживее своя нов живот с мама и татко. Не е просто и едно от големите приемни деца на Сдружението, стигнали до успешно осиновяване. К. е детето най-дълго отглежданото от нашите приемни семейства. Списъкът, който сам той направи на важните хора, които иска да види, преди да си тръгне, стигаше до 17 – социални работници от ОЗД, екипа на „Съучастие”, бившите приемни родители – всички дали много любов и частица от себе си за извоюване на **изконното негово право да има свое семейство.**

Когато го настаняват в първото ПС – през март 2011г, К. е навършил 5год. Вече е преживял повече от година в специализирана институция и би направил всичко, за да не го върнат повече там. Настаняването в семейна среда провокира поредица от спомени за живота му в биологичното семейство. С остри афективни реакции детето изразява страданието си от раздялата с майката и болката от онова, което се е случило. В неговите спомени майка му го изоставя в болницата, след тежък инцидент с кон /ритнал го в лицето, от което и до днес има белези/, когато всичко го боли, страх го е, бият му инжекции, а тя си тръгва и го оставя сам. Дни наред детето е в тежко емоционално състояние. Исква да се срещне с майка си и да я попита защо го е изоставила. Има желание да я накаже за това. Представя си как я удря и след това си тръгва. Впоследствие в разказите му се появяват и травматични спомени за насилие от страна на мъж върху майка му, разказва подробно и в детайли наблюдаваните сексуални сцени, развивали се пред очите му в стаята, в която е спял. Насочен към своето Минало, К. или поставя множество въпроси за причините за случилото се с него, или проектира поведения на биологичната майка върху приемната и отправя упреци към нея за стореното (вкл. за изоставянето му). Става груб и агресивен. След това се появява автоагресия - започва да удря главата си в земята, да се самонаранява. Появяват се множество стереотипни реакции.

Тук идва ролята на психолозите и социалния работник от ОЗД – открита е биологичната майка и е дадена възможност на детето да разговаря с нея по телефона. В този драматичен разговор (около 1час) К. успява открито да изрази болката и гнева си, упреква я, че го е изоставила и ясно заявява, че никога повече не иска да я види. След разговора, детето се успокоява - по думи на приемната майка сънят му става по-спокоен и по-продължителен. Успява да се довери на приемните родители, започва да ги нарича

„мама” и „татко”, позволява им да го обичат, привързва се към техните две по-големи деца. Но страхът му, че може да бъде отделен от тях, да бъде върнат на биологичната си майка или изоставен в Дома, остава.

Защото, междувременно се подготвят документи за осиновяване на детето (майката е подписала декларация за пълно осиновяване още през юни 2010г). К. категорично отказва да приеме извеждането от приемното семейство. Съпротивлява се на намек за възможността да бъде осиновен. Когато някой говори за това, запушва ушите си и крещи силно, за да не чува.

Така минават три години – К. посещава подготвителна група. Усвоява учебния материал. Справя се с лекота с дейности свързани с фината моторика. Показва афинитет към музика. Но е с дефицит на вниманието. Своенравен е и често влиза в конфликт с други деца. Това продължава и в училище - детето преживява трудно всяка среща с деца в присъствието на техните родители. Изразяваната от родителите любов към децата им го гневи. Случва се да посяга и удря децата. Отделени от родителите си, те стават обект на неговия гняв. Приемните родители на К. срещат трудности в идентификацията на потребностите на детето. Погрешният подход във възпитанието и липсата на поставени граници и правила, затрудняват общуването между детето и приемното семейство. Стига се до извеждане на детето и поради липса на подходящо приемно семейство, през юни 2014г. К. е настанен в Приют към Сдружение „Гаврош”. Отново институция!

Междувременно минават два неуспешни опита за осиновяване, завършили с отказ от страна на кандидат-осиновителите. К. е вписан в Международния регистър.

„...благодаря на маминка, че ме взе от „Гаврош” и на всичките психоложки, че ми намерихте родители...” – това е по-голямата част от писмото на К. до мен, което трябваше да прочета, след като замина...

„Маминка” е следващата майката в новото приемно семейство – август 2014. Семейство с висок родителски капацитет. При настаняването К. има изградена ниска самооценка за себе си – подкрепяна от предишното приемно семейство и учителите. Няма адекватно изградени морални ценности. Работното му темпо е ускорено – импулсивен и прибързан е. С много усилия от страна на приемната майка, с поставяне на граници, отнемане на привилегии при неадекватно поведение и стимулиране на социално приемливите прояви у детето се изграждат навици за общуване както с другите деца, така и с възрастните. Много силна емоционална връзка е връзката на К. с приемния баща - дядо А., както и с внуците - момче и момиче на неговата възраст - неговата най-добра опора и пример за подражание. Дефицитите в познавателното развитие, отчетени при настаняване на детето в приемното семейство, са в голяма степен компенсирани. С детето започват работа логопед и ресурсен педагог.

Началото на 2015 г. е изпълнено с много динамика, предизвикана от две значими събития в живота на К. - загубата на „дядо” и появата на кандидат-осиновители – толкова дълго чаканите „истински” мама и татко. В предсмъртните дни на дядо (съвпадат с априлската ваканция) по молба на „маминка” социалните работници решават да изведат временно К. от дома на приемното семейство – за три дни при един от психолозите на Сдружението, за още три – в друго приемно семейство с деца на неговата възраст. Всичко – с цел да се съхрани душевното равновесие на детето.

Независимо от силната емоционална връзка с приемния родител, К. успява бързо да преработи тежестта от загубата. През това време срещите с психолога са ежедневни. Помага най-много мисълта за „истинските“ мама и татко, за които К. вече знае и които с нетърпение очаква.

Към края на м. март детето се запознава с изпратените от осиновителите снимки и с кратка информация за тяхното семейство. От този момент започва целенасочена подготовка с психолога за приемане и свързване с „истинските“ мама и татко. К. пише писмо след писмо, в които споделя вълненията си по време на ваканцията. Снимки от рождения ден, част от писмата и една рисунка с най-важните за детето думи, изписани собственооръчно на езика на мама и тати, са изпратени с помощта на специалистите от ЕПГ, ОЗД и осиновителската агенция до кандидат-родителите. В началото на м. Април детето получава писмо и нови снимки от тях. Научава и това, че дългоочакваната среща ще е само след десет дни.

Най-въълнуващите 5 дни в живота на К:

- Още първия ден К пита мама и татко имат ли други деца – мама отговаря, че не са искали да имат, защото са чакали него, знаели са, че ще го намерят;
- Излиза проблемът с белезите по тялото от случката с коня в детските години – К. показва белега на ръката, казва, че е от кончето, когато го е дразнел като е бил съвсем малък, споменава за операция, но отказва да говори за болницата. Веднага татко показва своя белег на ръката от удар на елен – разказва историята и че има белег и на тялото от удара. Това е много добра стъпка към идентифициране с бащата за К., изведнъж се чувства почти горд от преживяването си – има нещо, което силно ги свързва – опитът и тези белези!! – белегът, който е символ до този момент на изоставянето, сега се превръща в общ белег на родова гордост!
- Възниква въпросът за името – „Поли, баба ми каза, че бащите дават имената на децата и моето име ще се промени“. Обяснявам една от важните функции на бащата – да даде име на детето, което име определя неговата принадлежност към рода и отношенията спрямо различните родственици. Твоето фамилно име ще бъде променено и ще показва, че си дете точно на тези мама и тати, иначе как ще се разбере, че ти си част от тяхното голямо семейство. В страната на осиновителите и личното име на човек може да е от две части. Затова мама и татко предлагат, ако К. има желание, може да носи и името на татко до своето. К. с радост приема да се казва „като тати“! Когато в последният ден нотариусът тържествено пита мама и татко съгласни ли са това да е тяхното дете, реакцията на К. е неопикуема – лицето му, очите му греят. Излиза и тържествено заявява: „Не съм вече никакъв К....тов – край! Вече съм Х....!“
- По повод притесненията как ще се разбират - изведнъж някак съвсем между другото на К. му хрумва – Предлагам тати да направи една екскурзия и да научи български! – всички са във възторг от хитроумието му. Тогава татко му стиска ръката и сключват договор по мъжки – казва му „Разбрано, ти ще научиш нашият език, а аз ще науча български!“ И когато преводачката иска да преведе, К. отговаря „Няма нужда, аз знам какво каза – и повтаря думите на татко си на български. Мама се разплаква, а те двамата с татко се гушват!

- „На колко години е татко?“ – директен въпрос, зададен към преводачката за превод. Въпросът за това колко са млади родителите е задаван неведнъж от детето. Но този път настоявам да разбере защо и с какво са толкова важни цифрите. „Ами за да знам кога ще заминат!“ – Къде ще заминат, К.? – „В Рая! Докога ще сме заедно!!!“... – въпросът за връзките и разделите е въпрос №1 за К. В последното семейство, след последната създадена значима връзка следва смъртта на дядо. Оттам и въпросът „Колко ще бъдем заедно с тези, които стават най-значимите възрастни в моя живот? Кога ще е следващата болезнена раздяла?“ - родителите трябва да са подготвени
- На третия ден К. е взел решение да каже „Обичам ви“ на мама и татко. Предлагам му да го направи без превод – да им го каже на български като най-важен е погледът – на всички езици погледът на човек, който казва „обичам те“ е един и същ. И ще видим дали ще го разберат – ако се чудят какво казва, значи трябва още веднъж. Страшно е развълнуван. Тича напред, за да ги види пръв. Хвърля се в обятията на мама, а тя го целува. Казва с много кратък поглед „Обчам те“, но мама не разбира. Погледни я в очите, К! – повтаря го бавно – мама разбира и се разплаква. Когато го казва на татко, той го взема с една ръка и го вдига в себе си като малко детенце, а К. увива ръце около врата му.

И днес, като минавам покрай зоологическата градина – любимото място на К. и неговото ново семейство, в ушите ми звучат гордо-щастливите думи на К:

„Моята майка е най-красива!... А знаеш ли, че моята баба е почти на 90 без 1 год, и се движи сама, без бастун, готви си и чете вестник!!! ....И в страната на мама и татко хората живеят по-дълго!!!“

Благодаря за шанса да те познавам, К!!! Бъди щастлив ти пожелаваме всички от Сдружение „Съучастие“ !

Поля Златилова, психолог